

PRZYGOTOWANIE NAUCZYCIELA DO FACHOWEJ MOBILNOŚCI W WARUNKACH TRANSFORMACJI WYKSZTAŁCENIA PODSTAWOWEGO

W artykule analizują się proces kształtowania fachowej mobilności przyszłego fachowca na podstawie modelu współczesnego wychowawcy z uwzględnieniem jego ціннічно-особистісної kategorii - twórczości.

Na myśl autora, terażniejszość determinuje konieczność poszukiwania nowych podejści do przygotowania fachowców, najważniejszymi cechami których jest wykształcenie, komunikatywna kompetencja, samodzielność, fachowa mobilność, pedagogiczne mistrzostwo, fachowa dojrzałość, zdolność do twórczości, самоопанізації, samorozwoju, edukacji w ciągu życia.

Wydany pięć podsystemów kreatywny nauczyciel nauczycieli, dydaktycznej, wychowawczej, zarządzania organizacją, samodoskonalenia, społecznych i edukacyjnych. Należy jednak pamiętać, że metodyczne podsystem pośrednio obecny we wszystkich podsystemów twórczych działań edukacyjnych nauczycieli.

Autor zauważa, że mobilność zawodowa jest ściśle związana z wiedzą niezbędną do zbadania osobie przez całe życie, które jest zgodne z rzeczywistym paradygmatu edukacyjnego - nauczanie acmeology że badania rozwoju zawodowego nauczyciela, osiągając szczyty profesjonalizmu w kształceniu zawodowym.

Mobilności zawodowej przyszłego nauczyciela pojawi się, gdy student będzie w stanie znaleźć własne rozwiązania konkretnych zadań dydaktycznych i zidentyfikować niekonwencjonalne myślenie, umiejętnie znaleźć oryginalne rozwiązania.

Słowa kluczowe: mobilności zawodowej, twórczej osobowości twórcze środowisko, procesu twórczego.

TEACHER TRAINING FOR PROFESSIONAL MOBILITY IN TERMS OF TRANSFORMATION OF PRIMARY EDUCATION

In the article the process of forming professional mobility of future professional on the basis of present day caregiver is analyzed. His valuable individual category as creativity is taken into consideration.

According to the author, present necessitates new approaches to training, the most important features of which are education, communicative competence, independence, professional mobility, teaching skills, professional maturity, creativity, self-organization, self-development, life-long education.

Provided five subsystems creative teacher of teachers: didactic, educational, organizational management, self-improvement, social and educational. In this case, we note that the methodological subsystem indirectly present in all subsystems creative teacher of teachers.

The author notes that professional mobility is closely connected with the knowledge necessary to study the individual throughout life that is consonant with the actual educational paradigm - teaching acmeology that studies of teacher professional development, reaching the tops of professionalism in professional training.

Professional mobility of the future teacher will appear in this case, the student will be able to find their own solutions to specific teaching tasks and identify unconventional thinking skill to find original solutions.

Key-words: professional mobility, creative person, creative environment, creative process.

Nadiia Lutsan
Doctor of Pedagogy,
Professor
Przykarpackiego
Uniwersytetu
Narodowego
imienia Wasyla
Stefanyka
(Iwano - Frankowsk,
Ukraina)

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

В статті аналізуються процес формування професійної мобільності майбутнього фахівця на основі моделі сучасного вихователя з урахуванням його ціннісно-особистісної категорії - творчості.

На думку автора, сьогодні зумовлює необхідність пошуку нових підходів до підготовки фахівців, найголовнішими рисами яких є освіченість, комунікативна компетентність, самостійність, професійна мобільність, педагогічна майстерність, професійна зрілість, здатність до творчості, самоорганізації, саморозвитку, освіти впродовж життя.

Виділяється п'ять підсистем творчої педагогічної діяльності вчителя: дидактичну, виховну, організаційно-управлінську, самовдосконалення, громадсько-педагогічну. При цьому зауважимо, що методична підсистема опосередковано присутня в усіх підсистемах творчої педагогічної діяльності вчителя.

Автор зазначає, що професійна мобільність тісно пов'язана з усвідомленням особистістю необхідності навчатися впродовж усього життя, що співзвучне актуальній освітній парадигмі – педагогічній акмеології, що вивчає професійне становлення педагога, досягнення ним вершин професіоналізму у фаховій підготовці.

Професійна мобільність майбутнього вихователя буде проявлятися в тому випадку, коли студент буде здатний самостійно знаходити шляхи вирішення конкретних дидактичних завдань і виявляти нетрадиційне мислення, вміло знаходити оригінальні рішення.

Ключові слова: професійна мобільність, творча особистість, творче середовище, творчий процес.

Входження України в Європейський освітній простір зобов'язує всі рівні освіти швидко реагувати на нові виклики часу: глобалізацію (відкритість простору, конкуренція на ринках праці); інновації в науково-технічній сфері (інформаційно-комунікативні технології); швидкість і частота комунікацій людей у різних сферах, які змінюють індивідуальне середовище і освітній простір країни.

Перед вищою школою стоїть одне із нелегких завдань: підготувати нову генерацію педагогічних кадрів для роботи в нових умовах. В умовах реформування освіти у вищій школі з метою її наближення до загальноєвропейських стандартів доводиться констатувати збільшення розриву між її вимогами до випускника ВНЗ і результатом його підготовки, що зумовлює необхідність відповідних змін у вищій школі.

Сучасні зміни в освіті ведуть за собою реформування всієї педагогічної системи, відповідно мобілізуються інші професійні компетенції вчителя, актуалізуються інші цінності й нове бачення себе у професії. Майбутній педагог повинен уміти приймати рішення і відповідати за них. Поза сумнівом, сьогодні зумовлює необхідність пошуку нових підходів до підготовки фахівців, найголовнішими рисами яких є освіченість, комунікативна компетентність, самостійність, професійна мобільність, педагогічна майстерність, професійна зрілість, здатність до творчості, самоорганізації, саморозвитку, освіти впродовж життя.

Означені педагогічні категорії, що віддзеркалюють одну й ту саму проблему, мають при цьому свої змістові відтінки, що суттєво доповнює уявлення про феномен «професійна мобільність» майбутнього педагога і утруднює його трактування.

Стандарти ступеневої освіти передбачають певний оптимальний обсяг різноманітних професійних умінь та навичок, якими має оволодіти майбутній вчитель початкових класів. В основу вимог покладено рівень володіння теоретичним матеріалом та здатність застосовувати теоретичні знання і практичні уміння під час виконання самостійних та творчих завдань.

Саме тому у підготовці фахівців початкової освіти пріоритетної уваги потребують зміст і методики навчання, що формують світогляд, уміння самостійно учитися, критично мислити, демонструвати здатність до самопізнання й самореалізації особистості у різних видах діяльності, умінь і навичок, необхідних для життєвого та професійного вибору.

Мета статті - проаналізувати процес формування професійної мобільності майбутнього вчителя початкової школи у сучасному освітньому просторі.

У контексті такого трактування цілком правомірно постає питання про співвідношення понять «професійна зрілість», «педагогічна майстерність», «професійна мобільність». Зазначимо, що професійна мобільність тісно пов'язана з усвідомленням особистістю необхідності навчатися впродовж усього життя, що співзвучне актуальній освітній парадигмі – педагогічній акмеології, що вивчає професійне становлення педагога, досягнення ним вершин професіоналізму у фаховій підготовці.

В українській педагогічній літературі до проблеми формування особистості сучасного вчителя звертались такі вчені, як І.Бех, О.Глузман, М.Євтух, І.Зязюн, В.Кремінь, Н.Ничкало, О.Савченко, І.Підласий, Н.Кузьміна та ін.. Однак, проблема залишається актуальною, оскільки у публікаціях цих та багатьох інших учених недостатньо визначені питання моделі сучасного вчителя, модернізації підготовки сучасного вчителя в педагогічному університеті, напрями та фактори формування особистісних характеристик учителя в сучасних умовах, розвитку його креативності та багато іншого.

Одним із завдань сучасної вищої школи є підготовка компетентного, “гнучкого”, конкурентоспроможного спеціаліста. Н.Ничкало вважає головним завданням професійного навчання підготовку “кваліфікованих конкурентоспроможних кадрів із високим рівнем професійних знань, умінь, навичок і мобільності, які відповідають вимогам науково-технічного прогресу і ринковим відносинам в економіці, виховання соціально активних членів суспільства, формування в них наукового світосприйняття, творчого мислення, кращих людських якостей, національної свідомості”[5].

Цікавим є дослідження І.Беґа щодо становлення професіонала в сучасних соціальних умовах. На його думку, “умовою і засобом реалізації професії виступає людина-професіонал, в особистості якої, з одного боку, втілюється те спільне, що характерне для будь-якого працівника, який зайнятий даним видом праці, а з іншого - індивідуальне, привнесене ним самим у кожний конкретний акт, кожний аспект професійної діяльності” [1].

Аналіз поняття “професійна мобільність” дозволяє розглядати його як одну із сутнісних характеристик людини, що проявляється у професійній діяльності.

Стратегія модернізації шкільної освіти передбачає поліпшення її якості. В чому сутність якісної освіти?Реформування початкової освіти призвело до розвантаження шкільних програм. Йдеться про видалення з програми зайвої інформації, усунення дублювання, відбір найбільш важливих тем та їх логічний виклад, а також запровадження компетентнісного підходу.

Компетентнісний підхід вимагає, щоб зміст освіти був спрямований на здобуття школярами досвіду різноманітної діяльності: навчально-пізнавальної, практичної, соціальної. Тому у стандартах початкової освіти особливе місце відведено діяльнісному компоненту змісту освіти, реалізації варіативних способів діяльності, застосуванню здобутих знань і вмінь у життєвих ситуаціях. Важливим пріоритетом залишається формування загально-навчальних умінь та навичок, способів пізнавальної діяльності.

Зауважимо, що компетентність характеризує ступінь включення майбутнього спеціаліста в активну діяльність, здатність ефективно розв'язувати конкретну ситуацію, мобілізувати при цьому знання, уміння, досвід, поведінкові відносини та цінності, тобто на перший план виходить категорія “здатності до дій” як уміння використовувати знання у практичній діяльності.

Компетентна людина – це перш за все людина, яка володіє необхідними знаннями. Компетентність формується на основі оволодіння учнями змістом освіти, який є багатокомпонентним і багатоаспектним. Він включає, зокрема, такі обов'язкові компоненти як аксеологічний, когнітивний, діяльнісно-творчий, особистісний. Ці компоненти змісту освіти повною мірою відповідають основним елементам структури компетентності. Життя вимагає, щоб у школі створювались умови для формування досвіду розв'язання проблем і нестандартних завдань, досвіду спілкування, емоційно-ціннісного ставлення до оточуючого світу та до себе самого.

Навчальний матеріал має наповнюватись збагаченими життєвими ситуаціями, змістом, важливим для дитини, емоційно насиченим, щоб він потребував не тільки відтворення, а творчого опрацювання.

Учитель змістом навчання, насамперед, має викликати і посилити у школярів власні корисні мотиви діяльності, актуалізувати пов'язані з ними потреби, пропонувати учням навчальний матеріал, який має новизну, практичну спрямованість, протиріччя, відповідність їх життєвим інтересам.

Основними вимогами до мети і форм навчання, які формують компетентність учня, мають бути наступні:

- активне включення самого учня в навчально-пізнавальну діяльність, яка організовується на основі внутрішньої мотивації;
- організація спільної діяльності, партнерських стосунків вчителів і учнів, включення дітей в педагогічно доцільні виховні стосунки у процесі навчальної діяльності;
- забезпечення діалогового спілкування не тільки між учнями і вчителями, але й між самими учнями в процесі здобування нових знань.

На нинішньому етапі мета вищої школи – підготувати до високопрофесійної, творчої праці кожного спеціаліста за умов повного розкриття його здібностей з можливостями реалізації особистих інтересів. При цьому професіоналізм слід розуміти не тільки як конкретну підготовку до визначеного виду діяльності, а й як спеціалізацію, спрямовану на певний вид діяльності в конкретних ринкових умовах. Підготовка вчителя до інноваційної діяльності ефективна, якщо вона проходить в адекватних навчальних формах і вирішує два взаємозалежні завдання: формування інноваційної готовності до сприйняття нововведення та вміння діяти по-новому, бути професійно мобільним.

Професійна мобільність майбутнього вчителя буде проявлятися в тому випадку, коли студент буде здатний самостійно знаходити шляхи вирішення конкретних дидактичних завдань і виявляти нетрадиційне мислення, вміло знаходити оригінальні рішення.

Природа професійної мобільності вчителя початкових класів має певні характеристики вияву різного ґатунку: особистісного – цілеспрямованість, потреба у професійному розвитку й самореалізації, науково-педагогічний стиль мислення; фахового – достатній рівень професійно-педагогічної компетентності, інтерес до професійної само ефективності; діяльнісного – інтенсивність, різнорівневий вияв педагогічної творчості.

Компетентність і професійна мобільність – нерозривні ланки загального мотиваційно-цілеспрямованого стрижня професійно-педагогічної позиції особистості.

Творча діяльність є не тільки шляхом до пізнання внутрішнього світу людини, його креативності, а і результатом їх розуміння і виявлення. Творчість полягає не в тій діяльності, де кожна дія повністю регламентується правилами, а в діяльності, попередня регламентація якої містить у собі певну ступінь невизначеності, тобто діяльність, що створює нову інформацію. Тому будь-яка творчість, відповідно, пов'язана з проявами креативних особливостей особистості, що розвиваються а творчому процесі.

Означена педагогічна категорія суттєво доповнює уявлення про феномен «професійна мобільність» майбутнього педагога і уточнює його трактування. У системі формування професійної мобільності стратегічною метою є підготовка конкурентноспроможного фахівця початкової освіти, схильного до педагогічної творчості й готовністю до інноваційних змін.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бех І. Становлення професіоналізму в сучасних соціальних умовах/І.Бех// Педагогіка толерантності. - 2001. - №3 - 4.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови.[Текст] – К., Ірпінь.: Перун, 2001. – С.149.
3. Глузман О. Формування професійної майстерності вчителя/О.Глузман// ОсвітаУкраїни. – 2007. - №36.
4. Морозов А.В., Чернилевский Д.В. Креативная педагогика и психология: [Текст] Учебное пособие /А.В.Морозов, Д.В.Чернилевский– М., 2004. – 560с.
5. Ничкало Н. Професійно-технічній освіті - державну підтримку та науково-педагогічне забезпечення /Н. Ничкало// Нові технології навчання: Наук.-метод. збірник. Вип.15. - К.: ІСДО, 1995.
6. Философскийэнциклопедическийсловарь.[Текст] – М.: ИНФРА, 1997.

TEACHER TRAINING FOR PROFESSIONAL MOBILITY IN TERMS OF TRANSFORMATION OF PRIMARY EDUCATION**N. LUTSAN**

The entry of Ukraine into the European educational space requires all levels of education to respond quickly to new challenges: globalization (open space, competition in the labor market), innovation in science and technology (information and communication technologies), the speed and frequency of communication of people in different areas that change individual environment and educational space of the country.

Before high school is one of the difficult tasks: to prepare a new generation of teachers for work in new conditions. In terms of education reform in higher education with a view to bringing it closer to European standards must note the growing gap between the demands on graduates and the result of his training, which necessitates corresponding changes in higher education.

Recent changes in education are a reform of the entire educational system, according mobilized other professional competence of teachers, other values are updated and a new vision of themselves in the profession. The future teacher must be able to make decisions and be responsible for them. Undoubtedly, today necessitates new approaches to training, which is the most important features of education, communicative competence, independence, professional mobility, educational skills, professional maturity, creativity, self-organization, self-development, life-long education.

The mentioned educational categories that reflect the same problem with their contents with shades that significantly complements the picture of the phenomenon of "professional mobility" of future teachers and complicates its interpretation.

Standards provide a level education optimal amount of different professional skills and abilities that should capture future primary school teacher. The basis of the requirements laid level of theoretical material and the ability to apply theoretical knowledge and practical skills in the performance of independent and creative tasks.

That is why the training of primary education priority attention in need of content and teaching methods that shape the outlook, the ability to learn independently, to think critically, to demonstrate the ability to self-knowledge and self-identity in different activities and skills needed for life and professional choice.

Purpose of the article - to analyze the formation of professional mobility of the future elementary school teacher in a modern educational space.

In the context of this interpretation quite rightly raises the question of the relationship between the concepts of 'professional maturity', 'teaching skills', 'professional mobility'. Note that professional mobility is closely linked with the knowledge necessary to study a person throughout life that is consonant with the actual educational paradigm - teaching acmeology that studies teacher professional development, reaching the peaks of professionalism in professional training.

In the Ukrainian educational literature to the problem of identity formation modern teacher addressed by such scholars as I.Beh, O.Hluzman, M.Yevtuh, I.Zyazyun, V.Kremin, N.Nychkalo, O.Savchenko, I.Pidlasyy, Natalya Kuzmina etc .. However, the issue remains relevant because these publications and many scientists question ambiguous model modern teacher, modernization of modern teacher at the Pedagogical University, trends and factors of personal characteristics of the teacher in modern terms, of its creativity and more .

One of the goals of modern high school is to prepare competent, "flexible" competitive specialist. N.Nychkalo believes that the professional education training "skilled competitive personnel with a high level of professional knowledge, skills and mobility, meeting the requirements of scientific and technological progress and market economy, education sotsialno active members of society, to develop in them a scientific worldview, creative thinking, the best human qualities of national consciousness "[5].

It is interesting to study I.Beha on becoming a professional in modern social conditions. In his view, "the conditions and means of implementation occupation serving person professional in personality which, on the one hand, embodied in common, which is typical for any employee

who engaged in this type of work, and on the other - individual, introduced by himself in any given act, every aspect of the professional activity ". [1]

Analysis of the concept of "professional mobility" can be considered as one of the essential characteristics of the person, which is manifested in professional activities.

The strategy involves modernizing school education to improve its quality. What is the essence of quality education? The reform of primary education led to the discharge of school programs. This is the removal from the unnecessary information, eliminate duplication, selection of the most important topics and their logical presentation and introduction of competency approach.

Competence approach requires that the content of education was aimed at getting pupils experience various activities: teaching and learning, practical and social. Therefore, the standards of primary education special place set aside by activity component of educational content, methods of implementation variant, application of acquired knowledge and skills in everyday situations. An important priority is the formation of general education and skills, methods of cognitive activity.

Note that characterizes the degree of competence include future specialist in active, the ability to effectively solve the specific situation, mobilize with the knowledge, skills, experience, values and behavioral relationships, that is at the forefront category "ability to act" as the ability to use knowledge in practice.

Competent person - is primarily a person who has the necessary knowledge. Competence is based on students mastering the content of education, which is a multi-component and multi-dimensional. It includes, in particular, the following components are required as akseolohichnyy, cognitive, active and creative, personal. These components of educational content fully meet the basic structural elements of competence. Life requires that schools created conditions for the formation of experience solving problems and non-standard tasks, experience communication, emotional and value attitude to the surrounding world and to himself.

Teaching material is filled to enriched life situations, content, important for a child, emotionally intense that he needed to not only play, and creative elaboration.

Teacher training content, above all, a cause and enhance students' motivation to find their own activities to update related needs, offering students educational material that is novel, practical orientation, contradictions, matching their vital interests.

The main requirements for the goals and learning that form the competent student should be:

- active involvement of the student in educational and cognitive activity that is organized on the basis of internal motivation;
- organization of joint activities, partnership of teachers and pupils, including children educationally appropriate educational relations in the educational activity;
- ensuring dialogue not only communication between students and teachers, and between students themselves in the process of acquiring new knowledge.

At this stage, the goal of high school - to prepare highly creative work of each expert under full disclosure of his abilities with the possibilities of realization of personal interests. This professionalism should be understood not only as a preparation for certain specific type of activity, but also as a specialization aimed at a certain type of activity in specific market conditions. Training teachers to innovate effective if it is in adequate educational forms and solve two interrelated problems: the formation of innovation readiness to accept innovation and ability to operate in new ways, to be professionally mobile.

Professional mobility of the future teacher will appear in when the student will be able to find their own solutions to specific teaching tasks and identify unconventional thinking, skillfully find original solutions.

Nature occupational mobility elementary school teacher has some characteristics different manifestation quality, personal - commitment, the need for professional development and self-realization, scientific and pedagogical way of thinking; professional - an adequate level of professional pedagogical competence, interest in the same professional performance; of activity - intensity, multi-level display of pedagogical creativity.

Competence and professional mobility - are inseparable parts of general motivational and targeted core vocational and educational position of the individual.

Creative activity is not the only way to know the inner world of man, his creativity, and the result of understanding and discovery. Creativity is not the one activity where every action is fully regulated by the rules, in activities the previous regulation which involves a degree of uncertainty that is an activity that creates new information. Therefore, any work, respectively related to the creative manifestations of personality developing a creative process.

The said teacher category significantly complements the picture of the phenomenon of "professional mobility" of future teachers and clarifies its interpretation. In the system of professional mobility forming strategic goal is to train professional competitive primary education, prone to pedagogical creativity and readiness for innovative changes.

REFERENCES:

1. Bex I. Stanovlennya profesionalizmu v suchasnx social`ny`x umovax/I.Bex// Pedagogika tolerantnosti. - 2001. - #3 - 4.
2. Vely`ky`j tlumachny`j slovny`k suchasnoyi ukrayinskoyi movy.[Tekst] – K., Irpin`.: Perun, 2001. – S.149.
3. Gluzman O. Formuvannya profesijnoyi majsternosti vchy`telya/O.Gluzman// OsvitaUkrayiny`. – 2007. - #36.
4. Morozov A.V., Chernylevsky`j D.V. Kreaty`vnaya pedagogy`ka y` psy`xology`ya: [Tekst] Uchebnoe posoby`e /A.V.Morozov, D.V.Cherny`levsky`j– M., 2004. – 560s.
5. Nychkalo N. Profesijno-texnichnij osviti - derzhavnu pidtry`mku ta naukovopedagogichne zabezpechennya /N. Ny`chkalo// Novi texnologiyi navchannya: Nauk.-metod. zbirny`k. Vy`p.15. - K.: ISDO, 1995.
6. Fylosofskij encyklopedycheskyj slovar.[Tekst] – M.: Y`NFRA, 1997.